

Κεφάλαιο 1

Ποιος είμαι;

Αγαπημένοι μου,

Τι είναι η ανθρωπότητα; Τι είναι ο άνθρωπος; Μια δίψα, ένα κάλεσμα, μια λαχτάρα.

Η ίδια η ζωή είναι ένα κάλεσμα· η ζωή είναι μια λαχτάρα· η ζωή είναι μια φιλοδοξία.

Αλλά οι φιλοδοξίες μπορούν να είναι τόσο για τον παράδεισο όσο και για την κόλαση· το κάλεσμα μπορεί να είναι τόσο για το φως όσο και για το σκοτάδι· η λαχτάρα μπορεί να είναι τόσο για την αλήθεια όσο και για το ψέμα.

Είτε το ξέρουμε είτε όχι, αν ζητήσαμε το σκοτάδι, θα συνεχίσουμε να είμαστε ανήσυχoi. Αν επιλέξαμε το ψέμα, θα συνεχίσουμε να βρισκόμαστε σε σύγχυση. Αν επιλέξαμε το λάθος, είναι αδύνατον να βρούμε τη γαλήνη. Η ειρήνη μέσα μας, η γαλήνη, έρχεται σαν σκιά, γεννιέται από μια λαχτάρα γι' αυτό που είναι σωστό. Η γαλήνη γεννιέται από τη σωστή λαχτάρα.

Ένας σπόρος επιθυμεί να ανθίσει. Αν ανθίσει, είναι γεμάτος με ευτυχία, αν δεν μπορεί να ανθίσει, όμως, θα βιώσει οδύνη και πόνο. Το ποτάμι επιθυμεί να γίνει ο ωκεανός. Αν μπορέσει να φτάσει στη θάλασσα, αν μπορέσει να γίνει ένα με το άπειρο, θα βρει την ανάπαυση. Αν όχι, αν αρχίσει να ρέει στην έρημο, θα βρίσκεται σε αναταραχή, ανήσυχο, θα πονάει.

Ένας σοφός έχει ψάλει: «Ω Θεέ μου, οδήγησέ με από το σκοτάδι στο φως· από την ασυναίσθησία στη συναίσθηση· από το ψέμα στην αλήθεια». Όντως αυτή είναι η ελπίδα, αυτό είναι πάντοτε το κάλεσμα, όλης της ανθρωπότητας. Αν στο ταξίδι της ζωής διαπιστώσουμε ότι γινόμαστε πιο γαλήνιοι, να ξέρετε ότι τότε κινούμαστε προς τον κρυμμένο πυρήνα της ζωής. Αλλά, αν γινόμαστε πιο ανήσυχοι, τότε κινούμαστε προς τη λάθος κατεύθυνση, προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Η αναταραχή και η γαλήνη δεν είναι από μόνα τους σκοπός. Είναι μόνο ενδείξεις, δείκτες. Ένα ήρεμο μυαλό δείχνει ότι η κατεύθυνση στην οποία κινούμαστε είναι η κατεύθυνση προς τη ζωή. Ένα ανήσυχο μυαλό δείχνει ότι το μονοπάτι στο οποίο κινούμαστε δεν είναι το μονοπάτι που πρέπει να πάρουμε, ότι η κατεύθυνση προς την οποία κινούμαστε δεν οδηγεί προς τον προορισμό μας – το μέρος προς το οποίο κατευθυνόμαστε δεν είναι εκείνο στο οποίο έχουμε γεννηθεί για να πάμε.

Η αναταραχή και η γαλήνη δείχνουν το αν η ζωή μας οδεύει προς τη σωστή ή τη λάθος κατεύθυνση. Η ειρήνη, η γαλήνη δεν είναι ο στόχος. Εκείνοι που κάνουν την ειρήνη στόχο τους δεν μπορούν να την κατακτήσουν ποτέ. Επίσης, η αναταραχή δεν μπορεί να εξαλειφθεί άμεσα. Εκείνος που προσπαθεί να σταματήσει την αναταραχή γίνεται

ακόμα πιο ταραγμένος. Η αναστάτωση αποτελεί ένδειξη ότι η ζωή κινείται προς μια κατεύθυνση στην οποία δεν ήταν γραφτό της να πάει· η ειρήνη μάς λέει ότι είμαστε σε ένα μονοπάτι προς τον ναό που είναι ο ύστατος στόχος της ζωής.

Κάποιος έχει υψηλό πυρετό· το σώμα του καίει. Η υψηλή θερμότητα του σώματος δεν είναι η ασθένεια· η υψηλή θερμότητα του σώματος δείχνει μόνο ότι υπάρχει μια ασθένεια μέσα. Όταν η θερμοκρασία είναι φυσιολογική, είναι μια ένδειξη ότι δεν υπάρχει ασθένεια μέσα. Η υψηλή θερμοκρασία από μόνη της δεν είναι η ασθένεια· είναι η ένδειξη της ασθένειας. Ωστόσο, και το να έχει κανείς φυσιολογική θερμοκρασία σώματος δεν αποτελεί υγεία· είναι απλώς ένδειξη ότι η εσωτερική ζωή βρίσκεται σε υγιή κατάσταση. Αν ένας άνθρωπος προσπαθεί με το ζόρι να κατεβάσει τη θερμοκρασία του εμπύρετου σώματός του, δεν θα απελευθερωθεί από την ασθένειά του – και μπορεί ακόμα και να πεθάνει.

Όχι, ο πυρετός του σώματος δεν χρειάζεται να εξαλειφθεί. Ο πυρετός είναι ένας φίλος, ο οποίος μας πληροφορεί για την ασθένεια μέσα μας, μας δίνει νέα για την ασθένεια. Αν το σώμα δεν έχει πυρετό αλλά παραμένει άρρωστο μέσα, ένας άνθρωπος δεν θα ξέρει καν ότι έχει αρρωστήσει, ότι μπορεί να έρθει ο θάνατος.

Η αναταραχή είναι ο πυρετός –η ασθένεια, η θερμότητα– που περικλείει τη συναίσθηση και σας πληροφορεί ότι πηγαίνετε τη ζωή σας εκεί όπου δεν θα έπρεπε να πηγαίνει. Η αίσθηση της ηρεμίας είναι ένα σημάδι ότι ο πυρετός έχει φύγει, ότι η ζωή τώρα κινείται προς την κατεύθυνση που ήταν γραφτό της να πάει. Είναι ζωτικής σημασίας να καταλάβετε αυτή τη θεμελιώδη αλήθεια. Μετά, κατά

τη διάρκεια των ερχόμενων τεσσάρων ημερών, το ταξίδι μας για την αναζήτηση της γαλήνης θα γίνει τελείως ξεκάθαρο.

Μη λαχταράτε τη γαλήνη και μην προσπαθείτε να απομακρύνετε την ανησυχία. Κατανοήστε την ανησυχία, και μεταμορφώστε τη ζωή σας. Η μεταμόρφωση της ζωής ανοίγει αυτόματα την πόρτα στη γαλήνη. Είναι όπως όταν ένας άνθρωπος πηγαίνει μια βόλτα σε έναν κήπο. Καθώς πλησιάζει τον κήπο, νιώθει το δροσερό αεράκι να τον χαϊδεύει, το άρωμα των λουλουδιών να τον τυλίγει, το κελάηδημα των πουλιών στα αυτιά του. Είναι σίγουρος ότι βρίσκεται κοντά στον κήπο – το κελάηδημα των πουλιών, το δροσερό αεράκι και το άρωμα των λουλουδιών είναι όλα εκεί και του το λένε.

Η γαλήνη είναι ένα σημάδι ότι είστε κοντά στην ύστατη πραγματικότητα· είναι το άρωμα των λουλουδιών που ανθίζουν στον κήπο της. Η ταραχή είναι μια ένδειξη ότι έχουμε γυρίσει την πλάτη μας στην ύστατη πραγματικότητα. Επομένως, θεμελιωδώς, αυτό που βλέπει ένας άνθρωπος ως αιτίες για την ανησυχία του δεν είναι στην πραγματικότητα οι αιτίες. Αν ένας άνθρωπος πιστεύει ότι είναι ανήσυχος επειδή δεν έχει πλούτο, τότε κάνει λάθος. Ο πλούτος μπορεί να έρθει, αλλά η ανησυχία θα παραμείνει. Ένας άνθρωπος μπορεί να νομίζει ότι είναι ανήσυχος επειδή δεν έχει μεγάλο σπίτι. Μπορεί να αποκτήσει το σπίτι, αλλά η ανησυχία θα παραμείνει· και μάλιστα θα αυξηθεί και λίγο. Όταν δεν υπήρχε σπίτι, δεν υπήρχε πλούτος, τουλάχιστον υπήρχε η παρηγοριά «Είμαι ανήσυχος επειδή δεν έχω σπίτι, δεν έχω χρήματα». Αποκτάτε το σπίτι, αποκτάτε τα χρήματα, και ωστόσο η ανησυχία παραμένει. Έτσι η ζωή σας θα γίνει ακόμα πιο ταραγμένη.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η αναστάτωση ενός φτωχού δεν είναι ποτέ τόσο μεγάλη όσο εκείνη ενός πλούσιου. Ο φτωχός δεν είναι ποτέ σε θέση να καταλάβει τη δυστυχία ενός πλούσιου. Χωρίς να γίνει πλούσιος, είναι δύσκολο να καταλάβει ότι ένας πλούσιος δεν έχει την παρηγοριά του φτωχού «Επειδή είμαι φτωχός, δεν είμαι γαλήνιος» – τουλάχιστον τότε υπάρχει ένας αναγνωρίσιμος λόγος για τον οποίο δεν είναι γαλήνιος. «Μια μέρα η φτώχεια μου θα πάψει να υπάρχει και έτσι θα αποκτήσω και εγώ γαλήνη».

Αλλά, έως τώρα, κανένας δεν έχει αποκτήσει γαλήνη επειδή ξεφορτώθηκε τη φτώχεια του. Η φτώχεια φεύγει, η γαλήνη δεν έρχεται, η ανησυχία απλώς μεγαλώνει επειδή για πρώτη φορά διαπιστώνετε ότι η απόκτηση του πλούτου δεν έχει καμία σχέση με την απομάκρυνση της ανησυχίας. Τότε εξαφανίζεται ακόμα και η ελπίδα ότι αν γίνετε πλούσιοι θα γαληνέψετε.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, όσο περισσότερο ευημερεί μια κοινωνία, τόσο περισσότερο δυσαρεστημένη είναι. Σήμερα, ίσως καμία κοινωνία να μην είναι τόσο δυσαρεστημένη όσο η αμερικανική κοινωνία. Στην ιστορία της ανθρωπότητας, καμία κοινωνία, καμία χώρα δεν κατείχε ποτέ τον πλούτο που κατέχει η Αμερική. Είναι πολύ παράξενο ότι, με όλα αυτά που έχουν οι άνθρωποι που ζουν εκεί, εξακολουθούν να είναι δυσαρεστημένοι. Είναι κατανοητό να μην έχουμε γαλήνη σε αυτή τη χώρα, επειδή δεν έχουμε τίποτα. Αλλά το να έχεις κάτι ή να μην έχεις τίποτα δεν έχει καμία σχέση με το ότι είσαι σε κατάσταση γαλήνης ή ανησυχίας.

Η ύπαρξη του ανθρώπου αποτελείται από ένα σώμα, ένα μυαλό, μια ψυχή. Το σώμα έχει ανάγκες. Αν αυτές δεν

εκπληρώνονται, η ζωή γίνεται επώδυνη. Το σώμα έχει ανάγκες –φαγητό, ρούχα, στέγη– και, αν αυτές δεν ικανοποιηθούν, το ταξίδι της ζωής γίνεται επώδυνο. Όλη την ώρα το σώμα θα σας λέει: «Πεινάω, είμαι γυμνός, δεν έχω φάρμακα, διψάω· δεν υπάρχει νερό και δεν υπάρχει φαγητό». Όλη την ώρα το σώμα θα παραπονιέται γι' αυτά, και η αίσθηση ότι κάτι λείπει γεμίζει τη ζωή με πόνο. Να θυμάστε: η ζωή είναι γεμάτη όχι με ανησυχία αλλά με πόνο.

Είναι δυνατόν κάποιος να πονάει αλλά να μην είναι ανήσυχος, και είναι επίσης δυνατόν κάποιος να μην πονάει καθόλου και ωστόσο να είναι ανήσυχος. Και μάλιστα, αυτό συμβαίνει συχνά. Ο άνθρωπος που πονάει δεν νιώθει καν κάποια δυσaréσκεια. Είναι τόσο προσηλωμένος στον πόνο του, ώστε δεν έχει ούτε την πολυτέλεια ούτε την ευκαιρία να σκεφτεί κάποια δυσaréσκεια. Όταν ο πόνος εξαφανίζεται, για πρώτη φορά έρχεται η επίγνωση ότι υπάρχει δυσaréσκεια μέσα του. Ο φτωχός πονάει. Ο πλούσιος είναι δυσारेστημένος.

Το σώμα είναι γεμάτο με πόνο, αλλά, όταν οι ανάγκες του σώματος ικανοποιηθούν, ο πόνος εξαφανίζεται. Ωστόσο, ακόμα κι έτσι δεν υπάρχει εμπειρία της χαράς στο επίπεδο του σώματος. Είναι σημαντικό να το κατανοήσουμε αυτό: το σώμα μπορεί να περιλαμβάνει πόνο, αλλά η χαρά δεν μπορεί να είναι ποτέ μέσα στο σώμα. Σίγουρα, αν ο πόνος εξαφανιστεί, αν δεν υπάρχει πόνος, θεωρούμε λανθασμένα ότι αυτό είναι χαρά.

Αν ένα αγκάθι τρυπήσει το πόδι σας, υπάρχει πόνος, αλλά, αν δεν υπάρχει αγκάθι, δεν θα υπάρχει χαρά. Δεν θα πάτε να ανακοινώσετε σε όλη τη γειτονιά ότι σήμερα δεν υπάρχει αγκάθι στο πόδι σας, και επομένως είστε χαρούμενοι· ότι σήμερα δεν έχετε πονοκέφαλο, και επομένως

είστε χαρούμενοι. Αν έχουμε πονοκέφαλο, θα πονάμε, αλλά, αν δεν έχουμε πονοκέφαλο, δεν θα είμαστε χαρούμενοι. Είναι πολύ χρήσιμο να καταλάβουμε ότι στο επίπεδο του σώματος δεν υπάρχει τίποτα που να μοιάζει με χαρά· υπάρχει μόνο πόνος ή η απουσία του πόνου. Οι άνθρωποι θεωρούν λανθασμένα ότι η απουσία του πόνου είναι χαρά. Το σώμα μπορεί να νιώσει πόνο ή την απουσία πόνου, αλλά δεν μπορεί να δώσει ποτέ χαρά. Γι' αυτό εκείνοι που ζουν στο επίπεδο του σώματος δεν ξέρουν ποτέ τίποτα για τη χαρά. Ξέρουν μόνο τον πόνο και την ανακούφιση από τον πόνο. Αν πεινάνε, νιώθουν πόνο· όταν η πείνα ικανοποιηθεί, ο πόνος εξαφανίζεται. Αυτοί είναι οι τρομεροί περιορισμοί του σώματος.

Πέρα από το σώμα, μέσα στο σώμα, είναι το μυαλό. Η κατάσταση του μυαλού είναι ακριβώς η αντίθετη. Έχει και το μυαλό τις ανάγκες του, το μυαλό έχει τις απαιτήσεις του και το μυαλό έχει τη δική του πείνα και δίψα. Η λογοτεχνία, η τέχνη, η φιλοσοφία, η μουσική – όλα είναι επιθυμίες του μυαλού, η πείνα και η δίψα του μυαλού. Είναι τροφή για το μυαλό. Αλλά κάποιος που δεν έχει διαβάσει την ποίηση του Καλιντάσα* δεν θα πονάει. Ή κάποιος που δεν έχει ακούσει να παίζει σιτάρ κάποιος σπουδαίος μουσικός δεν θα νιώθει πόνο εξαιτίας αυτού. Αν ήταν έτσι, σίγουρα ο άνθρωπος θα πέθαινε από τον πόνο, επειδή υπάρχουν πολλά πράγματα στον κόσμο του μυαλού για τα οποία δεν ξέρουμε απολύτως τίποτα.

Στον κόσμο του μυαλού, αυτό που δεν ξέρετε, αυτό που δεν έχετε βιώσει, δεν προκαλεί πόνο, αλλά αν το ξέρετε δη-

* Ο Καλιντάσα ήταν Ινδός ποιητής και δραματουργός, που πιθανολογείται ότι έζησε στις αρχές του 5ου αιώνα. (Σ.τ.Μ.)

μιουργεί χαρά. Αν έχετε μια ευκαιρία να ακούσετε κάποιον να παίζει σιτάρ, σας φέρνει χαρά. Αν δεν έχετε ακούσει, δεν θα υπάρξει πόνος. Αν δεν διαβάζετε ποίηση, αν δεν έχετε ακούσει κάποιον να απαγγέλλει ποίηση, αν δεν την καταλαβαίνετε, δεν υπάρχει πόνος. Αλλά αν την ακούτε, σας φέρνει χαρά.

Η χαρά είναι στο επίπεδο του μυαλού. Αν έχετε βιώσει τη χαρά, αλλά αργότερα δεν την κατακτάτε, νιώθετε μια έλλειψη χαράς: οι άνθρωποι το θεωρούν αυτό λανθασμένα πόνο του μυαλού. Στο επίπεδο του σώματος, δεν υπάρχει χαρά, μόνο η απουσία πόνου. Και στο επίπεδο του νου, υπάρχει μόνο χαρά ή έλλειψη χαράς, δεν υπάρχει κάτι που είναι σαν τον πόνο.

Αλλά το μυαλό έχει ακόμα μία μόνο ιδιότητα: η χαρά που υπάρχει στο επίπεδο του μυαλού είναι φευγαλέα, ποτέ κάτι περισσότερο από αυτό. Την ικανοποίηση που βρίσκει το μυαλό μία φορά δεν τη βρίσκει συνεχώς. Αν σήμερα ακούγατε κάποιον να παίζει βίνα* και μετά σας παίζει ξανά αύριο, δεν θα νιώσετε την ίδια χαρά αύριο με αυτή που νιώσατε σήμερα. Τη μεθεπόμενη ημέρα, η χαρά που θα νιώσετε θα είναι ακόμα μικρότερη. Αν πρέπει να ακούτε τη βίνα συνεχώς για άλλες δέκα ημέρες, αυτό που την πρώτη ημέρα ήταν χαρά πλέον θα αρχίσει να μοιάζει με πόνο. Και αν είστε αναγκασμένοι να την ακούτε για τρεις με τέσσερις μήνες, θα σας έρθει να χτυπήσετε το κεφάλι σας στον τοίχο, θα θέλετε να το βάλετε στα πόδια – δεν θα θέλετε να την ακούτε άλλο.

Στο επίπεδο του νου, κυνηγάμε συνεχώς καινούργιες απολαύσεις. Το σώμα αναζητά πάντα παλιές απολαύσεις,

* Ινδικό έγχορδο όργανο. (Σ.τ.Μ.)

ποτέ καινούργιες. Αν το σώμα ήταν φτιαγμένο για να βιώνει καινούργια πράγματα κάθε μέρα, θα υπήρχαν προβλήματα. Αν το σώμα έχει συνηθίσει να κοιμάται στις δέκα κάθε βράδυ, τότε θα θέλει πάντα να κοιμάται στις δέκα. Και αν κάποιος τρώει στις έντεκα κάθε πρωί, τότε το σώμα θα θέλει να τρώει μόνο στις έντεκα. Το σώμα είναι σαν μια μηχανή, θέλει το ίδιο πράγμα κάθε μέρα. Θέλει επανάληψη, δεν θέλει καμία αλλαγή στη ρουτίνα του. Όποιος πρέπει να υποβάλει το σώμα του σε αλλαγές κάθε μέρα θα διαπιστώσει ότι το σώμα του πονάει πολύ.

Η σύγχρονη κοινωνία έχει κάνει μεγάλο κακό στο σώμα. Η σύγχρονη κοινωνία θέλει το σώμα να συμπεριφέρεται σαν καινούργιο κάθε μέρα, αλλά το καημένο το σώμα θέλει να κρατήσει τα παλιά. Γι' αυτό όσοι ζουν στα χωριά δείχνουν να είναι πολύ πιο υγιείς από κάποιον που ζει σε μια πόλη. Το σώμα του πρέπει να προσαρμόζεται καθημερινά στις νέες απαιτήσεις, στις νέες ανάγκες και στους νέους κανόνες. Αυτό γίνεται πρόβλημα για το σώμα, επειδή δεν έχει την κατανόηση που θα το βοηθήσει να ανανεώνεται κάθε μέρα. Απαιτεί συνεχώς το παλιό.

Το μυαλό θέλει κάτι καινούργιο κάθε μέρα· δεν είναι ικανοποιημένο με το παλιό. Αμέσως, όταν κάτι παλιώνει έστω και στο ελάχιστο, το μυαλό επαναστατεί και δεν αντέχει άλλο. Θέλει ένα καινούργιο σπίτι κάθε μέρα, ένα καινούργιο αυτοκίνητο κάθε μέρα – και, αν ήταν στο χέρι του, θα ήθελε μια καινούργια σύζυγο κάθε μέρα, έναν καινούργιο σύζυγο κάθε μέρα. Γι' αυτό στις κοινωνίες που έχουν αναπτυχθεί δίνοντας όλο και μεγαλύτερη προτεραιότητα στο μυαλό, το ποσοστό των διαζυγίων συνεχώς αυξάνεται. Καμία κοινωνία που είναι χτισμένη στη βάση του μυαλού δεν μπορεί να είναι σταθερή. Οι παλιότερες χώρες στην Ανατολή ζουν

με το σώμα ως βάση· οι σύγχρονες χώρες της Δύσης έχουν αρχίσει να ζουν με το μυαλό ως βάση. Το μυαλό θέλει κάτι καινούργιο κάθε μέρα.

Έχω ακούσει ότι στην Αμερική υπάρχει μια ηθοποιός που έχει παντρευτεί τριάντα δύο φορές. Είναι κάτι που δεν μπορούμε να φανταστούμε. Οι γυναίκες στη χώρα μας προσεύχονται στους θεούς να έχουν ακόμα και στην επόμενη ζωή τον ίδιο σύζυγο. Αν προσευχόταν μια σύζυγος στην Αμερική –αν και αυτό δεν πρόκειται να συμβεί ποτέ– η προσευχή θα ήταν: «Σε παρακαλώ, φρόντισε να μην έχω ξανά αυτόν τον άντρα». Κανείς δεν μπορεί να είναι σίγουρος για μια επόμενη ζωή, και γι' αυτό –η σύζυγος είναι έξυπνη– θέλει να τον αλλάξει κατά τη διάρκεια αυτής της ζωής.

Η ηθοποιός για την οποία μίλησα, αυτή που παντρεύτηκε τριάντα δύο φορές, όταν παντρεύτηκε για τριακοστή πρώτη φορά, συνειδητοποίησε ύστερα από περίπου δεκαπέντε ημέρες ότι είχε ήδη ξαναπαντρευτεί αυτόν τον άντρα. Οι αλλαγές ήταν τόσο γρήγορες και συχνές, ώστε χρειάστηκαν δεκαπέντε ημέρες μέχρι να αναγνωρίσει ποιον είχε παντρευτεί. Οι γυναίκες στη χώρα μας, ακόμα και ύστερα από πέντε ή δέκα ζωές, θα πιάσουν τον σύζυγό τους και θα ρωτήσουν: «Δεν θυμάσαι;». Θα θυμούνται για πολλές ζωές.

Το μυαλό επιθυμεί κάτι καινούργιο κάθε μέρα. Γι' αυτό το μυαλό βαριέται με τα παλιά και γίνεται ανήσυχο. Αν συναντήσετε κάποιο αγαπημένο σας πρόσωπο και το αγκαλιάσετε, στην αρχή θα νιώσετε πολύ ευτυχισμένοι. Αλλά, αν αυτός ο φίλος είναι πολύ στοργικός και δεν τερματίζει τον εναγκαλισμό, τότε μετά από μερικά λεπτά θα νιώσετε πολύ άβολα. Εκείνη η αρχική έκρηξη χαράς εξαφανίζεται.

Και, αν αυτός ο άνθρωπος είναι τελείως τρελός –όπως είναι συχνά οι εραστές– και σας κρατά κλειδωμένο σε έναν εναγκαλισμό για μισή ώρα, θα σας έρθει να στραγγαλίσετε είτε τον εαυτό σας είτε εκείνον. Τι συνέβη όμως; Όταν ήρθε αυτός ο άνθρωπος και σας αγκάλιασε, σας έδωσε μεγάλη χαρά, επομένως ποιο είναι το πρόβλημα τώρα; Γιατί αυτή η δυσαρέσκεια; Το μυαλό βαριέται. Το σώμα δεν βαριέται ποτέ· το μυαλό βαριέται πάντα.

Θα ξαφνιαστείτε αν μάθετε ότι η ανία δεν επηρεάζει κανένα ζώο στον κόσμο εκτός από τον άνθρωπο. Δεν θα δείτε ποτέ βουβάλια να βαριούνται. Ούτε θα δείτε ποτέ ένα κοράκι ή ένα σκυλί θλιμμένο, βαριεστημένο. Κανένα ον δεν βαριέται εκτός από τον άνθρωπο. Η ανία δεν είναι δυνατή για άλλα όντα, επειδή όλα ζουν στο επίπεδο του σώματος. Στο επίπεδο του σώματος δεν μπορεί να υπάρχει ανία· συμβαίνει μόνο στο μυαλό. Και όσο περισσότερο αναπτύσσεται ένα μυαλό τόσο μεγαλύτερη είναι η ανία. Γι' αυτό οι χώρες της Ανατολής δεν βαριούνται τόσο όσο οι χώρες της Δύσης. Καθώς η ανία αυξάνεται, για να σπάσει η μονοτονία γίνεται απαραίτητο να ψάχνει κανείς νέες αισθήσεις κάθε μέρα.

Θα ξαφνιαστείτε επίσης αν μάθετε ότι ο άνθρωπος είναι το μόνο ον που βαριέται και το μόνο ον που γελάει. Εκτός από τον άνθρωπο, κανένα ζώο στον κόσμο δεν γελάει. Αν περπατάτε στον δρόμο και ένα γαϊδούρι αρχίσει να γελάει, θα μείνετε τόσο άναυδοι που δεν θα μπορείτε να κοιμηθείτε επειδή δεν περιμένουμε από ένα ζώο να γελάσει. Αυτός που δεν βαριέται επίσης δεν γελάει. Το γέλιο είναι ένας τρόπος να εξαλείψουμε την ανία. Γι' αυτό όταν βαριέστε, ελπίζετε να συναντήσετε έναν φίλο, να γελάσετε, έτσι ώστε να μειωθεί η αίσθηση της ανίας.

Ο άνθρωπος χρειάζεται τόσο πολλούς τρόπους να διασκεδάσει επειδή βαριέται τόσο πολύ κατά τη διάρκεια της ημέρας ώστε χρειάζεται συνεχώς ψυχαγωγία. Λίγο μετά, βέβαια, ακόμα και η ψυχαγωγία γίνεται βαρετή και χρειάζονται νέοι τρόποι διασκέδασης. Όταν η ανία εξαπλώνεται από όλες τις πλευρές, χρειάζεται ο πόλεμος. Με τον πόλεμο, η μονοτονία καταστρέφεται.

Μπορεί να έχετε δει πώς φωτίστηκαν τα πρόσωπα των ανθρώπων όταν η Ινδία και η Κίνα –ή η Ινδία και το Πακιστάν– έκαναν πόλεμο. Τα μάτια τους ήταν τόσο φωτεινά. Όλοι έδειχναν τόσο φρέσκοι και ζωντανοί. Γιατί; Η ζωή είναι τόσο γεμάτη με ανία, που οποιαδήποτε δραστηριότητα, οποιαδήποτε αναταραχή είναι καλοδεχούμενη. Αν γίνονται εξεγέρσεις κάπου, ακόμα και τότε η ζωή γίνεται λίγο πιο δραστήρια, λίγο πιο φωτεινή, ο ύπνος διακόπτεται για λίγο· μοιάζει σαν να ετοιμάζεται να συμβεί κάτι, υπάρχει κάτι καινούργιο για να δει κανείς. Διαφορετικά, τα έχει δει όλα, όλα έχουν ήδη συμβεί και έχουν επαναληφθεί, το μυαλό αρχίζει να βαριέται και γίνεται ανήσυχος.

Αυτό συμβαίνει μόνο σε εσάς. Κανένα ζώο δεν βαριέται, κανένα ζώο δεν γελάει, και να θυμάστε ότι κανένα ζώο εκτός από τον άνθρωπο δεν αυτοκτονεί. Ο άνθρωπος φτάνει στο σημείο να βαρεθεί τόσο πολύ τη ζωή του ώστε βάζει ένα τέλος. Ακόμα και η διαδικασία του τερματισμού της ζωής μπορεί να παρέχει μια καινοτομία. Ακόμα και ο τερματισμός της ζωής μπορεί να είναι μια νέα διέγερση, μια νέα αίσθηση.

Γινόταν δικαστήριο με κατηγορούμενο έναν άνδρα στη Σουηδία. Είχε μαχαιρώσει έναν άγνωστο που καθόταν στην

παραλία. Στο δικαστήριο ρωτήθηκε: «Καβγάδισες με εκείνο τον άντρα;».

Εκείνος απάντησε: «Δεν έγινε κανένας καβγάς. Δεν τον είχα ξαναδεί. Δεν είχα δει ούτε το πρόσωπό του. Τον μαχαίρωσα από πίσω, στην πλάτη».

Ο δικαστής τότε είπε: «Είσαι πολύ παράξενος. Γιατί τον μαχαίρωσες;».

Αποκρίθηκε: «Βαριόμουν τόσο πολύ, που ήθελα να συμβεί κάτι στη ζωή. Δεν είχα ξανασκοτώσει, και ήθελα να δω πώς είναι. Δεν θέλω να πω τίποτα περισσότερο για να υπερασπιστώ τον εαυτό μου. Αν καταδικαστώ σε απαγχονισμό, αυτό θα με χαροποιήσει επειδή δεν έχει απομείνει τίποτα που να αξίζει να δω στη ζωή. Έχω δει τα πάντα. Μόνο ο θάνατος είναι κάτι καινούργιο».

Στη Δύση, οι δολοφονίες αυξάνονται, οι αυτοκτονίες αυξάνονται, τα εγκλήματα αυξάνονται. Ο λόγος δεν είναι ότι η Δύση γίνεται πιο εγκληματική. Ο μοναδικός λόγος είναι ότι στη Δύση η ζωή έχει γεμίσει τόσο πολύ με αδιαφορία και ανία, ώστε το έγκλημα φαίνεται να είναι ο μόνος τρόπος για να απαλλαγεί κανείς από αυτές.

Μόλις έμαθα για ένα καινούργιο παιχνίδι που έχει δημιουργηθεί στην Αμερική. Είναι ένα πολύ επικίνδυνο παιχνίδι – και όταν οι κοινωνίες βαριούνται αναπτύσσουν τέτοιου είδους παιχνίδια. Το παιχνίδι είναι ότι δύο αυτοκίνητα, με τα τιμόνια τους ευθυγραμμισμένα με τη διαχωριστική γραμμή στον δρόμο, τρέχουν το ένα προς το άλλο με όλη τους την ταχύτητα. Τα αυτοκίνητα τρέχουν το ένα προς το άλλο με πλήρη ταχύτητα, και ο πρώτος οδηγός που θα κάνει στην άκρη το αυτοκίνητό του από φόβο μήπως τρακάρουν χάνει· εκείνος που δεν κάνει στην άκρη κερδίζει.